

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi eläinten kuljetuksesta sekä laeiksi eläinsuojelulain ja rikoslain 17 luvun 14 ja 23 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi eläinten kuljetuksesta sekä laeiksi eläinsuojelulain ja rikoslain 17 luvun 14 ja 23 §:n muuttamisesta (HE 160/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Erkki Arnkil ja eläinlääkintöneuvos Pirkko Skutnabb, maa- ja metsätalousministeriö
- hallitusneuvos Jorma Hörkkö, liikenne- ja viestintäministeriö
- eläinlääkintötarkastaja Sari Salminen, Elin-
tarviketurvallisuusvirasto Evira
- johtaja Matti Puonti, FABA Jalostus
- hankintapäällikkö Paavo Ryymin, Saarioisten lihanjalostuslaitos Oy

- johtaja Lea Lastikka, Elintarviketeollisuusliitto ry
- toiminnanjohtaja Kati Pulli, Eläinsuojeluliitto Animalia ry
- kotieläinasiamies Vuokko Puurula, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- läänineläinlääkäri Paula Junnilainen, Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- pääsihteeri Fred Sundwall, Suomen Ratsastajainliitto ry
- jalostusosaston johtaja Terttu Peltonen, Suomen Hippos ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Merenkululaitos
- Oulun lääninhallitus
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksellä uudistettaisiin eläinten kuljetusta koskeva lainsäädäntö. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten kuljetuksesta, joka koskisi sekä elävien selkärankaisten eläinten että soveltuvien osin myös selkärangattomien eläinten kuljettamista. Nykyinen eläinten kulje-

tusta koskeva lainsäädäntö korjattaisiin vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Lakiin sisältyisivät eläinten kuljettamista koskevan neuvoston asetuksen ulkopuolelle jäävien kuljetusten osalta perussäännökset kuljetuksen yleisistä edellytyksistä, kuljetusvälineestä, eläinten kuormaamisesta ja kuorman purka-

misesta. Näistä vaatimuksista voitaisiin ehdotuksen mukaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Neuvoston asetuksen edellyttämien eläinkuljettajalupien, maantieajoneuvojen ja karja-alusten hyväksymistodistusten sekä kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistusten hakemista, myöntämistä ja peruuttamista koskevia säännöksiä sisältyisi lakiin siinä laajuudessa kuin asetuksen täytäntöönpano edellyttää. Lisäksi laki sisältäisi sään-

nökset eläinten kuljetuksia valvovista viranomaisista ja valvontatoimenpiteistä.

Eläinsuojelulakiin tehtäisiin ehdotetusta eläinten kuljetusta koskevasta laista johtuvat teknisluontoiset muutokset. Rikoslakiin tehtäisiin muutettavaksi ehdotetusta eläinsuojelulainsäädännöstä johtuvat tarkistukset.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 5 päivänä tammikuuta 2007, samalla kun neuvoston asetusta ryhdytään soveltamaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Euroopan yhteisössä on 22 päivänä joulukuuta 2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 (jäljempänä eläinkuljetusasetus) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta. Eläinkuljetusasetus sääntelee merkittävää osaa eläinten kuljetuksista, sillä sitä sovelletaan kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan selkärankaisten eläinten kuljetukseen. Eläinkuljetusasetus ei koske kaupallisen toiminnan ulkopuolelle jääviä eläinkuljetuksia eikä myöskään sellaisia eläinkuljetuksia, joissa sairas tai vahingoittunut eläin viedään eläinlääkärin hoitoon ja sieltä pois. Valiokunta kiinnittää jo tässä yhteydessä huomiota siihen, että kaupallisille kuljetuksille, joita eläinkuljetusasetus sääntelee, on siten yhteisössä asetettu tiukemmat vaatimukset edellyttämällä muun ohella eläinkuljettajalupaa tai kuljettajan pätevyystodistusta. Eläinkuljetusasetusta ryhdytään soveltamaan 5 päivänä tammikuuta 2007. Eläinkuljetusasetus on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Asetuksella on kumottu eläinten kuljetuksesta Euroopan yhteisössä annettu direktiivi, jonka täytäntöönpanoon Suomen eläinkuljetusta koskeva lainsäädäntö on pääosin perustunut.

Ehdotetussa laissa eläinten kuljetuksesta säädettäisiin eläinkuljetusasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jääville eläinkuljetuksille asetettavista vaatimuksista (pääasiassa ehdotetun lain 2—4 luvussa). Eläinkuljetusasetuksen sovelta-

misalan ulkopuolelle jäävien kuljetusten osalta lakiin sisällytettäisiin perussäännökset kuljetuksen yleisistä edellytyksistä, kuljetusvälineestä, eläinten kuormaamisesta ja kuorman purkamisesta. Näistä vaatimuksista voitaisiin ehdotuksen mukaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Kaupallisia kuljetuksia koskevat säännökset sisältyvät edellä todetun mukaisesti yhteisön eläinkuljetusasetukseen. Nyt säädettävä laki sisältäisi kuitenkin eläinkuljetusasetuksen täytäntöönpanon edellyttämiä säännöksiä, kuten eläinkuljettajalupien, maantieajoneuvojen ja karja-alusten hyväksymistodistusten sekä kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistusten hakemista, myöntämistä ja peruuttamista koskevia täydentäviä säännöksiä (pääasiassa ehdotetun lain 5 luku).

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yhteisön eläinkuljetusasetus on sellaisenaan sovellettavaa oikeutta. Sitä ei sen vuoksi saa selittää tai tulkita kansallisessa lainsäädännössä. Yhteisön oikeudella on ehdoton etusija suhteessa sen kanssa ristiriidassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Eläinkuljetusasetuksen 29 artiklan mukaan jäsenmaiden on kuitenkin edistettävä hyviä toimintatapoja käsittelevien oppaiden kehittämistä. Niihin on sisällytettävä ohjeita eläinkuljetusasetuksen noudattamisesta. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kyseisiin oppaisiin sisällytetään ohjeita erityisesti helpottamaan rajanvetoa kaupallisten kuljetusten (yhteisön eläinkuljetusasetus) ja muiden kuljetusten (ehdotettu laki eläinten kuljetuksesta) välillä.

Edellä selostettua rajanvetoa ajatellen valiokunta pitää välttämättömänä, että ohjeita laadittaessa otetaan huomioon se, että eläinkuljetusasetus kohdistuu voimassa olevan eläinten kuljettamista koskevan direktiivin tavoin sellaiseen eläinten kuljettamiseen, jossa on osoitettavissa selkeä kaupallinen tarkoitus. Direktiivin soveltamisalaa on pyritty täsmentämään eläinkuljetusasetuksessa siten, että asetuksen soveltamisala kohdistuu aiemman tulonhankkimistarkoituksessa tapahtuvan kuljetuksen sijasta (englanniksi transport of commercial nature) kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan kuljetukseen (englanniksi transport in connection of an economic activity). Täsmennyksen tavoitteena on ollut selkeyttää säädöksen soveltamisalan tulkintaa, sillä käsitteen economic activity tulkinnasta on olemassa yhteisötuomioistuimen ratkaisuja. Tämän on asetuksen valmistelutyön yhteydessä katsottu helpottavan säädöksen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Soveltamisalojen määrittelyn kannalta valiokunta pitää erittäin tärkeänä sitä, että huomioon otetaan myös se, miksi yhteisössä on katsottu olevan tarvetta muuttaa eläinten kuljettamista koskevaa yhteisön lainsäädäntöä. Yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisten ja viranomaisten huolen aiheena ovat olleet teuraaksi vietävien eläinten erittäin huonot kuljetusolosuhteet, kuljetuskaluston huono kunto ja eläinten keho hoito ja kohtelu jopa useita päiviä kestävässä pitkissä kaupallisissa kuljetuksissa. Eläinten hyvinvointiin kuljetuksen aikana liittyvät merkittävät ongelmat ovat koskeneet sellaisia kuljetuksia, joissa on mukana suuri joukko teuraaksi vietäviä tai edelleen kasvattamista varten kuljetettavia tuotantoeläimiä.

Valiokunta toteaa, että Suomessa hevosia kuljetetaan sekä ratsastusharrastukseen että raviharrastukseen liittyen. Suomessa ei harjoiteta varsinaista teurashevoskasvatusta, kuten eräissä muissa, erityisesti uusissa Euroopan yhteisön jäsenvaltioissa. Harrastushevosten kuljettaminen, jossa hevosilla harjoitettava toiminta on kokonaisuus huomioon ottaen pientä sekä kaupallisesti ja taloudellisesti vähämerkityksellistä, muodostaa suurimman osan maanteitse liikku-

vista hevoskuljetuksista. Valiokunta painottaa kuitenkin sitä, että lähes kaikkien hevosten kuljetusten tulee kuulua ehdotetun eläinten kuljetusta koskevan lain soveltamisalan piiriin eikä siten tiukempia vaatimuksia asettavan eläinkuljetusasetuksen piiriin. Harrastushevosten kuljetukseen tulee siten soveltaa esityksessä ehdotettua lakia, kun niitä kuljetetaan erilaisiin kilpailuihin tai muihin tapahtumiin omistajiensa tai haltijoidensa ajoneuvoissa. Eläinkuljetusasetusta tulee soveltaa ainoastaan sellaisiin toiminnanharjoittajiin, joiden hevosilla harjoitettavaan merkittävään taloudelliseen toimintaan hevosten kuljettaminen kuuluu oleellisena osana joko suoraan tai asiakkaille tarjottavana palveluna. Lisäksi tämän kuljettamista koskevan toiminnan tulee olla taloudelliselta mittakaavaltaan suurta, jotta toiminnan kaupallisuus voidaan selkeästi osoittaa.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta edellyttää, että eläinkuljetusasetuksen ja eläinten kuljettamisesta annettavan lain soveltamisalojen tulkintaa ohjeistettaessa noudatetaan nykyistä eläinten kuljettamista koskevan lainsäädännön tulkintatilannetta, jossa tiukemmat vaatimukset koskevat niitä eläinten kaupallisia kuljetuksia, joissa ajoneuvoissa liikutellaan suuria eläinmääriä ja joissa on suurempi vaara eläinten hyvinvoinnin heikkenemiselle kuljetusten aikana (*Valiokunnan lausumaehdotus*). Tuolloin kuljetuksissa voidaan osoittaa selkeä kaupallinen toiminta ja tarve kuljetettavien eläinten hyvinvoinnin varmistamiseen tavanomaisia kuljetuksia tiukemmilla vaatimuksilla, kuten esimerkiksi edellyttämällä eläinkuljettajalupaa tai kuljettajan pätevyystodistusta, jonka saaminen puolestaan vaatii koulutuksen ja kokeen suorittamisen.

Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää myös huomiota ongelmiin, jotka liittyvät siihen, että tieliikennelainsäädännöstä johtuen ajopiirturia on 1.7.2007 alkaen käytettävä myös muun muassa eläinkuljetusautoissa. Tästä aiheutuu ongelmia erityisesti jalostuseläimiä kuljetettaessa, koska kuljetusetäisyydet muodostuvat usein pitkiksi ja kuormaamispisteet vaihtelevat. Teuraseläinkuljetuksissa kuljettajan vaihto on helpommin toteutettavissa kuljetusten aikana.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja jäljempänä ehdotettavin muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki eläinten kuljetuksesta

28 §. Ehdotetun säännöksen mukaan tarkastus olisi mahdollista suorittaa myös ajoneuvossa olevissa asumiseen käytettävissä tiloissa, jos se on tarkastuksen kohteena olevien seikkojen kannalta välttämätöntä. Valiokunta toteaa, että perustuslailla suojattu kotirauhan piiri kattaa lähikohteisesti myös ajoneuvossa olevat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat, vaikkakin tällaisten tilojen on katsottu jäävän eräänlaiselle kotirauhan reuna-alueelle, koska ajoneuvoja käytetään sekä liikkumiseen että asumiseen. Sen vuoksi tarkastusoikeus tulee myös ehdotetussa laissa pyrkiä ensisijaisesti sitomaan ehdotetun lain vastaiseen rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn. Ehdotetun lain 39 §:n 1—6 kohdassa rangaistavaksi säädetty teot koskevat eläinten sellaista hoitoa, kohtelua tai käsittelyä, jotka saattaisivat tulla rangaistavaksi myös rikoslain 17 luvun 14 §:n tarkoittamina tekoina. Näistä vain kohdassa 4 tarkoitettu rikkomus ei voi tapahtua ajoneuvon asumiseen käytetyssä tilassa. Näillä perusteilla valiokunta ehdottaakin, että 2 momentin viimeistä virkettä muutetaan siten, että ajoneuvon tai muun kuljetusvälineen asumiseen käytettävissä tiloissa 1 momentissa

tarkoitettuna tarkastuksen saisi suorittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä jonkun syyllistyvän lain 39 §:n 1—3, 5 tai 6 kohdassa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn.

37 §. Valiokunta toteaa, että eläinkuljetusasetuksen 25 artikla sisältää nimenomaisen säännöksen siitä, että jäsenvaltiot antavat kansallisia säännöksiä 26 artiklan soveltamisesta. Ehdotetut eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamista koskevat säännökset (17 §:n 2 mom., 19 §:n 2 mom. ja 20 §:n 2 mom.) ovat artiklan 4 kohdan c alakohdassa täydentäviä säännöksiä. Valiokunta ehdottaakin, että lain 2 momenttia selkeyden vuoksi täydennetään maininnalla siitä, että eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamisen osalta sovelletaan myös mainittuja lainkohtia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 28 ja 37 § muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset**1.**

28 §

Tarkastusoikeus

(1 mom. kuten HE)

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen kuljetusväline ja eläin-kuljetusasetuksen 2 artiklan g kohdassa tarkoitettu kontti sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto ja juotava samoin kuin varusteet ja välineet. Tarkastuksessa voidaan myös tarkastaa eläin-kuljetusasetuksen edellyttämät asiakirjat. *Ajoneuvon tai muun kuljetusvälineen asumiseen käytettävissä tiloissa 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen saa suorittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä jonkun syyllistyvän tämän lain 39 §:n 1—3, 5 tai 6 kohdassa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn.*

37 §

Kiellot ja määräykset

(1 mom. kuten HE)

Eläin-kuljetusasetuksen 23 ja 26 artiklassa säädetään valvontaviranomaisen toimenpiteistä silloin, kun eläin-kuljetuksessa ei ole noudatettu eläin-kuljetusasetuksen säännöksiä. *Eläin-kuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetun eläin-kuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamisen osalta sovelletaan myös, mitä 17 §:n 2 momentissa, 19 §:n 2 momentissa ja 20 §:n 2 momentissa säädetään.*

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että Euroopan yhteisön eläin-kuljetusasetuksen (EY) N:o 1/2005 ja eläinten kuljettamisesta annettavan lain soveltamisalojen tulkintaa ohjeistettaessa noudatetaan nykyistä eläinten kuljettamista koskevan lainsäädännön tulkintatilannetta, jossa tiukemmat vaatimukset koskevat niitä eläinten kaupallisia kuljetuksia, joissa ajoneuvoissa liikutellaan suuria eläinmääriä ja joissa on suurempi vaara eläinten hyvinvoinnin heikkenemiselle kuljetusten aikana.

MmVM 11/2006 vp — HE 160/2006 vp

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Eero Lämsä /kesk	Jari Leppä /kesk
vpj.	Harry Wallin /sd	Minna Lintonen /sd
jäs.	Nils-Anders Granvik /r	Reijo Paajanen /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Sirpa Paatero /sd
	Matti Kauppila /vas	Erkki Pulliainen /vihr
	Esko Kiviranta /kesk	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Lauri Kähkönen /sd	Pekka Vilkuna /kesk.
	Esa Lahtela /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.